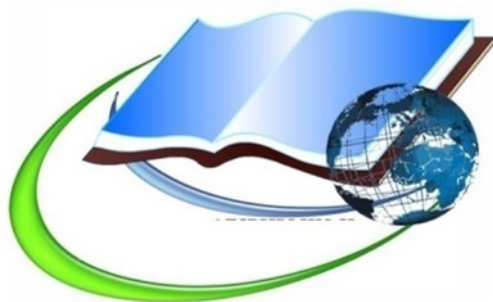

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA’LIMI VAZIRLIGI
RESPUBLIKA TA’LIM MARKAZI**

**FILOLOGIYA FANLARI BLOK MODULI BO‘YICHA
UMUMIY O‘RTA TA’LIMNING
O‘QUV DASTURI
(VIII sinf)**

ADABIYOT

Toshkent-2018

TUSHUNTIRISH XATI

Adabiyot ta'limi o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytirish va tafakkurini rivojlantirishda hamda so'z san'atiga, Vatanga, milliy an'ana va boy ma'naviyatimizga mehr-muhabbat ruhida tarbiyalashda asosiy fanlar tarkibiga kiradi.

Umumiy o'rta ta'limning o'quv rejasidagi adabiyot fani o'quvchilarda insoniy fazilatlarni, kitobxonlik va mutolaa madaniyatini hamda ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatini shakllantirishga xizmat qiladi.

Adabiyot fanini o'qitishning **maqsadi**: milliy hamda jahon adabiyotining nodir namunalarini o'qitish orqali o'quvchilarning adabiy-estetik didini, mustaqil fikrlash, obrazli tafakkurga oid bilim, ko'nikma, malakalarni hosil qilish va rivojlantirish, o'z xatti harakatlariga javob bera oladigan sog'lom e'tiqodli komil shaxsning ma'naviy dunyosini shakllantirishdan iborat.

Adabiyot fanini o'qitishning asosiy **vazifalari**:

o'quvchilarga badiiy asarlarni o'qitish orqali qahramonlarning tuyg'ularini, egzu fazilatlarini anglatish, ularni badiiy estetik his etishga undash, ma'nan-axloqan komil shaxs sifatida tarbiyalash;

o'quvchilarning til boyliklaridan ravon va savodli foydalanish, adabiy til me'yorlariga rioya etish, og'zaki va yozma savodxonligini rivojlantirish;

badiiy adabiyotga mehr uyg'otish orqali fanning mazmunidan kelib chiqqan holda fanga oid va tayanch kompetensiyalarni shakllantirishdan iborat.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida adabiy ta'lim sof ilmiy maqsadlarni emas, balki ma'naviy-axloqiy yo'nalishlar ustuvorligini ko'zda tutadi. O'quvchilar milliy adabiyotning, shuningdek, jahon adabiyotining eng sara namunalarini o'qish va tahlil qilish asosida ezgulik va yovuzlik, yaxshilik va yomonlik haqidagi xilma-xil talqinlarga duch kelishadi, ularga ongli munosabat bildirishadi, shular asosida o'zlaridagi axloqiy-ma'naviy fazilatlar majmuining shakllanishi va rivojiga imkon topishadi. Ularga nisbatan ochiq hayotiy munosabatlarni aks ettirish zaruriyati esa,

o'quvchilarning og'zaki hamda yozma nutqlarining rivojida muhim omil vazifasini ado etadi.

Umumiy o'rta ta'lim tizimida o'quvchilarning yosh va ruhiy xususiyatlaridan kelib chiqqan holda adabiy asarni sinfda o'qish, o'rganish bilan birga, asarlarni mustaqil o'rganish va sinfdan tashqari o'qishga ham alohida e'tibor qaratiladi. O'quvchilarda adabiy asarni tahlil qilish, adabiy-nazariy tushunchalarni o'rganish malakasi shakllantiriladi. Garchi badiiy asarlarning har birini o'rganishda tarixiy-estetik tamoyillarga to'la tayanilsa-da, ularni izchil xronologik tartibda emas, balki muayyan mavzular (ruklar) ko'lamida o'rganiladi.

Albatta, buncha katta davrdagi adabiy jarayonning barcha mavzulari istisnosiz tarzda o'rganilmaydi. Balki ular tegishli pedagogik-didaktik talablar doirasida saralanib o'rganiladi. Bunda asosiy g'oyalar quyidagilardan iborat:

□ asosiy urg'u yuksak badiiylik talablariga to'la javob beradigan asarlarga qaratiladi;

□ ushbu bosqichda mumkin bo'lgan darajada adabiy-estetik xususiyatlariga ko'ra oldingi bosqichlarda ijodkorlarning takrorlanmaydigan asarlari tanlab olinadi;

□ ularni o'rganishda ekstensiv emas, balki intensiv usulga ustuvorlik beriladi.

Bunda asarlarning miqdorini nisbatan kamroq qilib, har bir asarni o'rganishga ajratilgan vaqt imkoniyatini ko'paytirishga harakat qilingan.

Bu har bir asarning o'ziga xos badiiy olami bilan kengroq va chuqurroq tanishish imkonini tug'diradi, undagi shakllarning mazmuniy jihatlari (tovush va so'zlarning qo'llanishi, badiiy asarning qurilishi, yozuvchi va asar uslubi, badiiy so'z poetikasi va b.)ni teranroq ilg'ash uchun sharoit yaratadi, asarda aks etgan ijodkor dunyoqarashining, nuqtayi nazarining o'ziga xosliklari bilan yaqindan tanishishga imkon beradi.

Dasturda alohida olingan, nisbatan "qiyinroq" va "murakkabroq" asarlarning bevosita tarixiy-adabiy, tarixiy-madaniy, ijtimoiy-tarixiy hodisalar bilan aloqadorlikdagi tahlilining ko'zda tutilganligi o'quvchilarning umumiy adabiy

jarayon haqidagi yaxlit va nisbatan tizimli tasavvurlarining shakllanishiga imkon beradi.

Ta'limning turli bosqichlarida o'rganish uchun saralab olingan asarlarga qo'yiladigan asosiy mezonlar sifatida ularning yuksak badiiyati, insonparvarlik yo'nalishi, o'quvchi shaxsining yosh xususiyatlarini e'tiborga olgan holda uning kamoloti uchun ko'rsata oladigan ijobiy ta'siri, milliy va umuminsoniy g'oyalarga uyg'unligi, milliy va jahon adabiyoti tarixida tutgan o'rni singari belgilar asos qilib olinadi.

Shuningdek, dastur mazmunida o'quvchilarni ezgu fazilatlar asosida tarbiyalash bilan birga Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkilotining (inglizcha – Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)) o'quvchilarni Xalqaro baholash dasturi PISA (inglizcha – Programme for International Student Assessment), PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) – matnni o'qish va tushunish sifatini o'rganish xalqaro dasturi) talablari asosida mantiqiy fikrlashga yo'naltirilgan test va topshiriqlarni aks ettirishga ahamiyat qaratildi.

O'quv dasturidagi har bir bo'limning yakunida zaruriy manbalar raqam shaklida kiritildi. Ushbu badiiy adabiyotlar o'quvchilarga sinfdan tashqari va mustaqil o'qishlari uchun tavsiya etiladi.

Nazorat ishi (joriy, yakuniy) uchun soatlar alohida dastur yakunida berilgan jadvalda keltirilgan. O'quvchilarning yozma savodxonligini oshirish maqsadida o'tkaziladigan: matn, insho, qahramonlarga tavsif, savollarga javob yozish topshiriqlaridan foydalanishda DTS talablaridan chiqmagan holda PISA, PIRLS asosida ijodiy yondashish tavsiya etiladi.

O'quv dasturining boshida sinf o'quvchilari o'quv faoliyati natijalariga qo'yiladigan talablar keltirilgan. Bu o'z o'rnida o'quv yili boshlanishida pedagoglarning harakat strategiyasini belgilab beradi.

O'quv dasturi avvalo, ta'lim muassasasining metodbirlashmasida o'rganilib, o'quvchilar o'zlashtirish xususiyatlarini e'tiborga olgan holda (belgilangan soatlar doirasida 15 foizga o'zgartirish kiritish mumkin) taqvim mavzuiy reja ishlab chiqiladi va pedagogik kengashda tasdiqlanadi.

Mazkur dastur asosida o'qituvchi taqvim mavzuiy reja tuzishda bobda belgilangan soatdan chiqmagan holda nazariy ma'lumotlar uchun ham alohida 1 soat ajratishi mumkin.

O'quv dasturi bo'yicha o'qituvchilar taqvim mavzuiy reja ishlab chiqishda 1 ta nazorat ishi uchun 1 soatdan 2 soatgacha belgilashi, takrorlash uchun ajratilgan soatlarni o'quvchilarga murakkablik qilgan mavzularga qo'shib berishi mumkin.

Mustaqil o'qish, takrorlash, test(PISA, PIRLS) uchun ajratilgan, dastur boblarida ko'rsatilgan soatlar har bir chorak uchun belgilandi.

Dasturda keltirilgan mavzularga qarab o'quvchilarni tanqidiy, mantiqiy fikrlashga yo'naltiradigan axborot kommunikatsiya va pedagogik texnologiyalarni tanlashi maqsadga muvofiqdir.

Nazorat ishi o'tkazish yuzasidan VIII sinflarda har bir chorak uchun 4 soatdan ajratildi. Bunda 1 chorakda 4 soat ajartilgani, har bir chorakda 2 soatdan 2 ta mavzu bo'yicha insho yozish uchun mo'ljallangan.

Ixtisoslashtirilgan davlat umumta'lim muassasalari uchun ushbu adabiyot dasturini chuqurlashtirib, 34 soat hamda notiqlik san'ati dasturining 34 soat qo'shib, jami 8-sinflarda 136 soat o'tiladi.

ADABIYOT
VIII sinf
(68 soat)

O‘quvchilar o‘quv faoliyati natijalariga qo‘yiladigan talablar:

turli adabiy janrlarga oid bahslarda ishtirok etadi;
ezgu g‘oya va insoniy fazilatlar xususida fikr yuritadi;
badiiy adabiyot turlarini ajrata oladi;
asar qahramonlari xarakterini baholaydi;
o‘zbek milliy dramaturgiyasi namunalarini tushunadi;
g‘azallarning o‘quv tahlilini uddalaydi;
turli vaziyatlarda nutq madaniyati qoidalariga rioya qiladi;
adabiy til me‘yorlariga rioya qilgan holda turli mavzularda taassurot, referat
va ijodiy matn yozadi:

O‘quvchilar o‘quv faoliyati natijalariga qo‘yiladigan talablar:

(chuqurlashtirilgan sinflar uchun)

g‘azallarning o‘quv tahlilini qila oladi;
she‘r va asarlarni mustaqil tahlil qiladi;
asar qahramonlariga tavsif yozadi;

Kirish (1 soat)

Davr, ijodkor va adabiyot. Adabiyotda muayyan millat hayotiga daxldor jihatlarning aks ettirilishi. Muayyan davrga xos xususiyatlarning badiiy asarlarda tasvirlanishi. Adabiyotning ijtimoiy muammolarga hamohangligi va umrboqiyligi. Badiiy adabiyot adabiy til shakllanishida asosiy vosita sifatida.

I BOB. XALQ OG‘ZAKI IJODI

(4 soat)

“Kuntug‘mish” dostoni

“Kuntug‘mish” dostoni syujetining sarguzashtlarga boyligi. Qahramonlar

taqdirini belgilovchi hodisalarning maishiy turmushga yaqinligi. Kuntug‘mish obrazi. Unga xos jo‘mardlik, tantilik, jasurlik va ayni vaqtda soddalik sifatleri. Kuntug‘mish tabiatidagi samimiyat va ishonuvchanlik xislatleri. Xolbekada o‘zbek qizlariga xos go‘zallik, o‘ktamlik, erkalik, shaddodlik, mayinlik va mehribonlik sifatlarining namoyon bo‘lishi. Dostondagi Gurkiboy va Mohiboy obrazlarining tasviri. Doston matni ustida ishlash. Dostonning badiiy xususiyatlari.

Adabiyotlar: 1, 6, 7, 10, 11

II BOB. O‘ZBEK ADABIYOTI TARIXIDAN

(10 soat)

Lutfiy. “Sensan sevarim, xoh inon, xoh inonma”, “Meni shaydo qiladurg‘on bu ko‘nguldir, bu ko‘ngul”, “Ayoqingg‘a tushar har lahza gisu” g‘azallari va tuyuqlari

Lutfiyning hayoti va ijodi haqida qisqacha ma‘lumot. Lutfiy merosi va xalq og‘zaki ijodi. G‘azallarining tahlili. Ularning vazni, tasvir vositalari va boshqa badiiy xususiyatlari .

Lutfiy – tuyuq ustasi. “Ko‘ngluma har yonki boqsam dog‘i bor”, “Men sening ilkingdin, ey dil, bandamen”, “Charxi kajraftor elidin yozamen” tuyuqlarida so‘z o‘yinlari. Matn ustida ishlash. So‘z o‘yinlarining yuzaga kelishida tajnisning o‘rni.

Tuyuq haqida nazariy ma‘lumot

Alisher Navoiy. Kichik hajmdagi she‘rlari

Alisher Navoiyning ruboiy, tuyuq va fardlari. Ularda yurt va Vatan sog‘inchi hayot hodisalari, yoshlikning qadri, ota-onaga hurmat va ehtirom kabi fazilatlarining ulug‘lanishi. “Gardun gar manga jafo-u dunluq qildi...”, “Ahbob, yigitlikni g‘animat tutingiz...”, “Atodin xato kelsa ko‘rma xato...”, “G‘urbatda g‘arib shodmon bo‘lmas emish” ruboiylari; “Necha dedim ul sanamg‘a bormag‘in...”, “O‘tkali ul sarvi gul ruxsoridin...”, “Tig‘i ishqing yorasidur butmagan...” tuyuqlari, “Yuqar yomonlig‘ angakim...”, “Ulki sanga eldin erur aybgo‘...”, “Men sinuq, ko‘nglum sinuq, sabrim uyi...” fardlari matni ustida

ishlash. Tuyuqlarda milliy til imkoniyatlarining yuzaga chiqishi. Fard ixcham hayotiy xulosalar uchun qulay janr.

Nodira. “Doda keldim...”, “Vasl uyin obod qildim...”, “Kel dahrni imtihon etib ket...” g‘azallari

Nodiraning hayoti va ijodi haqida qisqacha ma’lumot. Nodira g‘azallarida hijron va ayriliq ohanglari. Ularning badiiy yetukligi, g‘azallarda ayol tuyg‘ularining ifodalanishi. Matn ustida ishlash. “Doda keldim...”, “Vasl uyin obod qildim...”, “Kel dahrni imtihon etib ket...” g‘azallarining tahlili.

Nazariy ma’lumot: Talmeh, irsoli masal, tajnis

Adabiyotlar: 4, 7, 8, 10, 16, 17, 18

III BOB. XX ASR O‘ZBEK ADABIYOTI

(20 soat)

G‘afur G‘ulom. “Sog‘inish”, “Vaqt”, “Bilib qo‘yki, seni Vatan kutadi” she’rlari

G‘afur G‘ulomning XX asr o‘zbek she’riyatida tutgan o‘rni. “Sog‘inish” she’rida otaga xos sog‘inch tuyg‘usining tiniq va jozibali ifodalanishi. Lirik qahramon tabiatida milliy o‘ziga xoslikning bo‘rtib ko‘rinishi. She’rda yaxshilikka, ezgulikka, ertangi kunga ishonch tuyg‘ularining falsafiy tasvirlanishi. “Vaqt” she’rida umr falsafasi, hayotning har bir daqiqasini qadrlab va iz qoldirib yashashga da’vatning yuksak poetik shaklda ifodalanishi. “Bilib qo‘yki, seni Vatan kutadi” she’rida barkamol yoshlarni Vatan kutayotganligini, ularning Vatani oldidagi mas’uliyati shoirona mahorat bilan tasvirlanishi. She’rlar matni ustida ishlash. Shoir she’rlarida so‘z qo‘llash san’ati.

Oybek. “Na’matak”, “O‘zbekiston” she’rlari

Oybekning hayoti va ijodi haqida qisqacha ma’lumot. Oybek she’riyatining o‘ziga xos xususiyatlari. Lirik qahramon ruhiyatining kashf etilishi va so‘z qo‘llashdagi mahorat. Shoir lirikasida tabiat, inson va tarix munosabatining ifodalanishi. “Na’matak”, “O‘zbekiston” she’rlarining g‘oyaviy-badiiy tahlili.

She'rlar matni ustida ishlash.

Maqsud Shayxzoda. “Jaloliddin Manguberdi” tragediyasi

M. Shayxzodaning o'zbek dramaturgiyasi taraqqiyotida tutgan o'rni.

“Jaloliddin Manguberdi”— o'zbek dramaturgiyasining yetuk namunasi. Asarda mo'g'il istilochilariga qarshi kurashgan xalq qahramoni obrazi va unga xos bo'lgan vatanparvarlik sifatlarining tasviri. Asar qahramoni haqidagi tarixiy haqiqat va badiiy to'qimaning o'zaro munosabati. Matn ustida ishlash. Tragediyadagi falsafiy ruh va til jozibadorligi. Badiiy asar tahlili

Tragediya haqida nazariy ma'lumot

Usmon Nosir. “Yurak”, “Nil va Rim”, “Yana she'rimga” she'rlari

Usmon Nosirning hayoti va ijodi haqida qisqacha ma'lumot. Shoirning adabiy merosi. Shoir she'rlarida tabiat go'zalliklari bilan pokiza qalbli inson tuyg'ulari o'rtasidagi hamohanglik.

“Yurak” she'rining g'oyaviy-badiiy xususiyatlari. She'rdagi tuyg'u va fikr parvozi. She'rning ohangdorligi. “Nil va Rim” she'ri erk madhiyasi ekanligi. She'rda tarixga – ozodlik va mustaqillik uchun olib borilgan asriy kurash sahifalariga murojaat qilib, insoniy erk uchun kurashning abadiyligi va davomiyligi masalasining yuksak ifoda etilgani.

“Yana she'rimga” sonetida lirik qahramonning she'riyatga, ijodga munosabati yorqin aks etganligi. Matn ustida ishlash. She'rda tilga olingan tarixiy va adabiy siymolarning asar badiiyatidagi o'rni.

Said Ahmad. “Ufq” romanidan parcha

Said Ahmadning “Ufq” trilogiyasi haqida ma'lumot. Romanda o'zbek xalqining Ikkinchi jahon urushi davridagi hayoti haqqoniy tasvir etilishi. “Hijron kunlarida” asarining bosh qahramoni Ikromjon – murakkab taqdirli shaxs. Beshafqat urushning asar qahramonlari taqdiridagi izlari. Yozuvchining xarakter yaratishdagi milliy o'ziga xosligi. Asardagi tabiiylik va ruhiy tahlil. Roman tilining jozibadorligi. Matni ustida ishlash. Asarning tarbiyaviy ahamiyati.

Roman shakllari haqida nazariy ma'lumot

Asqad Muxtor. “Chinor” romani

Asqad Muxtorning hayoti va ijodi haqida qisqacha ma'lumot. "Chinor" romani adibning ijodidagi yangi bosqich sifatida. Romanning yetakchi qahramonlari va kompozitsion o'ziga xosligi. Matn ustida ishlash. Akbarali qismati haqidagi fasl "Chinor" romanining eng dramatik sahnalaridan biri ekanligi. Asarda insoniy ojizlik, loqaydlik, qo'rqqoqlik, irodasizlik fojiaga olib kelishi mumkinligining ishonarli tasvirlab berilgani. Lahzalik qo'rqqoqlik sababli Bektemirning o'limiga sabab bo'lgan Akbaralini vijdon azobi tinimsiz ta'qib etishi va oxir-oqibat halokatga olib kelishi. Bu voqea tasviridagi samimiylik va ta'sirchanlik. Akbarali ruhiy olamining teran tasviri. Matn ustida ishlash. Romanning yuksak tarbiyaviy ahamiyati.

Ozod Sharafiddinov. "O'lsam ayrilmasman quchoqlaringdan" maqolasi

Ozod Sharafiddinovning hayoti va ijodi haqida qisqacha ma'lumot. Adibning "O'lsam ayrilmasman quchoqlaringdan" maqolasida ilgari surilgan g'oyalar. Vatan tuyg'usi, Vatan oldidagi farzandlik burchini anglash masalalari O.Sharafiddinov talqinida. Matni ustida ishlash. Maqolaning bugungi yosh avlodni tarbiyalashdagi ahamiyati.

To'ra Sulaymon. "Iltijo", "Armon", "Tavallo", "Gul bir yon, chaman bir yon" she'rlari

To'ra Sulaymonning hayoti va ijodi haqida qisqacha ma'lumot. Shoir she'rlarining xalqchilligi. "Iltijo" she'rida hayotga, tiriklikka bo'lgan muhabbat tasviri. Bahor obrazi tasviridagi tuyg'ular rang-barangligi. "Armon" she'ri shoirning hayotiy qarashlari, e'tiqodlari mujassam bo'lgan asar sifatida. "Tavallo" she'rida onalarga xos bo'lgan fazilatlarning tarannum etilishi. Matni ustida ishlash. "Gul bir yon, chaman bir yon" she'rining ohangdorligi, unda lirik qahramon tuyg'ularining samimiy ifodalanishi.

Shukur Xolmirzayev. Hikoyalar

Shukur Xolmirzayevning hayoti va ijodi haqida qisqacha ma'lumot. "O't egasi", "Omon ovchining o'limi" hikoyalarida inson va tabiat o'rtasidagi uyg'unlikning ifodalanishi. Hikoyalarining syujeti, kompozitsion qurilishi va

badiiy xususiyatlari. Matn ustida ishlash. Adib hikoyalarida tarixiy davrga xos voqealar bayoni.

Muhammad Yusuf. “Vatanim”, “Mehr qolur”, “Yurtim, ado bo‘lmas armonlaring bor” she’rlari

Muhammad Yusufning hayoti va ijodi haqida qisqacha ma’lumot.

Muhammad Yusuf she’rlarida insondagi yashirin tuyg‘ularning samimiy tasvirlanishi. His-tuyg‘ularning samimiyligi va haqqoniyligi Muhammad Yusuf she’rlarining yetakchi fazilati sifatida. Shoir she’rlarida inson ko‘nglidan kechgan, ifodalash mushkul bo‘lgan sezgilarning o‘ta tabiiy aks ettirilishi. Matn ustida ishlash. Muhammad Yusuf she’rlarining jozibadorligini ta’minlab turgan samimiylilik, musiqiylik va tasvir.

Adabiyotlar: 1, 2, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 19

IV BOB. JAHON ADABIYOTI

(7 soat)

Fuzuliy. G‘azallar

Fuzuliyning hayoti va ijodi haqida qisqacha ma’lumot. Shoirning “Shifoyi vasl qadrin...”, “G‘amzasin sevding, ko‘ngul” g‘azallarida ifodalangan yuksak badiiy mahorat, ishq va oshiqlik tasviri. Matn ustida ishlash. Ulardagi chuqur falsafiy fikrlar, teran mushohada va lirik qahramon shaxsiyati talqini.

Robindranat Thakur. “Shubxa” hikoyasi

Robindranat Thakurning hayoti va ijodi haqida qisqacha ma’lumot.

Hikoyada insoniy g‘ururdan mahrum etilgan, nafsiga qul kishilar hamda ezgu tuyg‘ular sohibi bo‘lgan odam o‘rtasidagi ziddiyatning ifodalanishi. Matn ustida ishlash. Asarda ezgulik va manfaatparastlik, insoniylik va e’tiqodsizlik to‘qnashuvining turli xarakterlar misolida ko‘rsatilishi. Matn ustida ishlash. Adibning tasvirlash mahorati.

Sergey Yesenin. “Dog‘lar ketmish majruh ko‘ngildan...”, “Singlim Shuraga”, “Ona ibodati”, “It haqida doston” she’rlari

Shoir hayoti va ijodi haqida qisqacha ma’lumot. Yesenin va O‘zbekiston.

“Fors taronalari” turkum she’rlarining yozilishi tarixi.

SergeyYesenin she’rlarida Sharq ruhiyatining nozik ilg‘ab olinishi va mahorat bilan aks ettirilishi. She’rlardagi lirizm va ritm. Matn ustida ishlash. Tilning jozibadorligi va obrazlarning milliy o‘ziga xosligi. She’rlardagi lirizm va musiqiylikni saqlab qolishda Erkin Vohidovning tarjimonlik mahorati.

Adabiyotlar: 4, 5, 8, 11, 17

“Notiqlik san’ati” (VIII sinf uchun yondosh dastur)

(A2+: 34 soat)

Kirish. “Notiqlik san’ati” – hayotiy ehtiyoj. (1 soat)

Notiqlik san’atining ijtimoiy-ma’naviy hayotda tutgan o’rni. Uning muloqot jarayonidagi ahamiyati.

Nutqning ma’no turlari: tavsif. (2 soat)

Uning narsa-hodisa, predmet, inson va boshqalarning asosiy xususiyatlarini tavsiflab, ularning muhim va nomuhim jihatlarini ko’rsatib berishga yo’nalganligi.

Nutqning ma’no turlari: hikoyalash. (2 soat)

Hikoyalashning tarkibiy qismlari. Bayondagi mantiqiy izchillik, hodisalar orasidagi sababiy bog’lanishlar mohiyatining ko’rsatilishi.

Fikrga ishontirish – notiqlik asosi sifatida. (2 soat)

Kitob haqidagi hikmatlar to’g’risida (“Axloq gulistoni va odob bo’stoni”ning 2-bobidan).

Amaliy mashg’ulot. (2 soat)

Matn bilan ishlash.

Nutqning ma’no turlari: mushohada. (1 soat)

Uning narsa va hodisalar haqidagi turli nuqtayi nazarlarni ko’rsatishga yo’nalgani.

So’z – nutq materiali va quroli. (2 soat)

Buyuk notiqlar so’z haqida.

Amaliy mashg’ulot. (2 soat)

Matn bilan ishlash.

Notiqlik san’ati va nutq sifati. (1 soat)

Nutqda ko’p ma’noli so’zlar va omonimlardan foydalanishning ahamiyati.

Amaliy mashg’ulot. (2 soat)

Matn bilan ishlash.

Nazorat ishi: (2 soat)

“Nutqning ma’no turlari”

Notiqlik san’atida reja va vaqt me’yori. (2 soat)

Rejaning matnini yaxlit hamda alohida qismlarga bo'lishdagi ahamiyati. Uning tarkibiy qismlari: kirish, asosiy qism, xulosa va boshqalarning o'ziga xosligi.

Amaliy mashg'ulot. (2 soat)

Matn bilan ishlash.

Nutq ta'sirchanligi ustida ishlash. (2 soat)

Nutqni ta'sirchan qiladigan vositalar. Bu boradagi asosiy xato va kamchiliklar.

Tahrir nima? (2 soat)

Tahrir zaruriyati. Tahrirda ma'no va mantiqning ustuvorligi. Ortiqcha yoki yetishmaydigan qismlar haqida tushuncha. Ega bilan kesimning, qaratqich va qaralmishning mutanosibligi. Uyushiq bo'laklar.

Amaliy mashg'ulot. (2 soat)

Matn bilan ishlash.

Notiq mahorati. (2 soat)

Notiq va auditoriya. Notiqning tayyorgarlik bosqichlari. Nutq jarayonida notiqning ahloqiy-ma'naviy nuqtayi nazari.

Nazorat ishi. (2 soat)

“Ta'sirchan nutq qanday bo'lishi kerak?”

Xulosa. (1 soat)

Nutq tayyorlash bo'yicha maxsus tavsiyalar. Nutq, notiq va ma'naviyat.

Mavzularni o'rganish uchun – 20 soat

Amaliy mashg'ulotlar uchun – 10 soat

Nazorat ishlari uchun – 4 soat

Adabiyot fanini mavzuiy rejalashtirish

T/r	BOBLAR NOMI	Soatlar taqsimoti					
		JAMI	Mavzu larni oʻrganish uchun ajratilgan soat	Nazorat ishi (xatolar ustida ishlash)	Takrorlash	Test	Mustaqil oʻqilgan asarlarni muhokamasi uchun ajratilgan soat
8- SINIF							
	Kirish	1	1				
1	I BOB. Xalq ogʻzaki ijodi	10	4	4	1		1
2	II BOB. Oʻzbek adabiyoti tarixidan	17	10	4	1	1	1
3	III BOB. XX asr oʻzbek adabiyoti	26	20	4	1		1
4	IV BOB. Jahon adabiyoti	14	7	4	1	1	1
	Jami	68	42	16	4	2	4

Adabiyot fanini chuqurlashtirib o'qitishni mavzuiy rejalashtirish

T/r	BOBLAR NOMI	Umumiy o‘rta ta’lim maktablari uchun jami soatlar taqsimoti					
		JAMI	Mavzu larni o‘rganish uchun ajratilgan soat	Nazorat ishi (xatolar ustida ishlash)	Takrorlash	Test	Mustaqil o‘qilgan asarlarni muhokamasi uchun ajratilgan soat
8- SINIF							
	Kirish	1	1				
1	I BOB. Xalq og‘zaki ijodi	15	6	5	2	1	1
2	II BOB. O‘zbek adabiyoti tarixidan	26	15	5	2	2	2
3	III BOB. XX asr o‘zbek adabiyoti	37	28	5	2	1	1
4	IV BOB. Jahon adabiyoti	23	12	5	2	2	2
	Yondash dastur	34					
	Jami	136	62	20	8	6	6

Foydalanilgan va foydalanishga tavsiya etilgan adabiyotlar, manbalar

1. Kuntug'mish dostoni. Toshkent.
2. K.Jo'rayev. "Maktabda Oybekning hayoti va ijodini o'rganish". – T., O'qituvchi, 1974.
3. Muso Toshmuhammad o'g'li Oybek. Mukammal asarlar to'plami –T., 1975.
4. S.Bobometov. "Aruz vaznidagi she'riy asarlarni ifodali o'qish" – T., Til va adabiyot ta'limi. 1992.
5. "Oshiqi sodiq Fuzuliy". Mirzo Kenjabek-T., 1972.
6. Safo Matjon. "Kitob o'qishni bilasizmi?" – T., O'qituvchi, 1993.
7. T.Boboyev. "She'r ilmi ta'limi". – T., O'qituvchi, 1996.
8. Q.Yo'ldoshev. "Adabiyot o'qitishning ilmiy nazariy asoslari". – T., O'qituvchi, 1996.
9. Said Ahmad. Tanlangan asarlar. Sharq nashriyoti- T., 2000
10. A.Hojiahmedov. "Navoiy aruzi nafosati" – T., Fan, 2006.
11. Yo.Is'hoqov. "So'z san'ati so'zligi". – T., Zarqalam, 2006.
12. O.Sharaffidinov. "Devondagi o'ylar". – T., Ma'naviyat. 2004.
13. M. Shayxzoda. Saylanma. – T., G'afur G'ulom. 2015.
14. A.Muxtor. Saylanma. – T., G'afur G'ulom. 2015.
15. G'afur Gulom. Saylanma. – T., G'afur G'ulom. 2015.
16. Alisher Navoiyning 10 tomlik "To'la asarlar to'plami". – T., G'afur G'ulom. 2016.
17. B.To'xliyev, G.Ashurova. "Ta'lim bosqichlarida Alisher Navoiy hayoti va ijodini o'rganish" – T., 2017.
18. O'zbek shoiralari. Toshkent.
19. M. Yusuf. She'rlar to'plami. Toshkent.
20. Internet saytlari: www.fgosvo.ru, ru.wikipedia.org , mel.fm (Rossiya); online.zakon.kz, www.kaznu.kz (Qozog'iston); ushbu internet saytlaridan Rossiya

**Adabiyot fanidan o‘quv dasturini ishlab chiqish bo‘yicha ijodiy guruh
RO‘YXATI**

T/r	Ism-sharifi	Ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi	Imzo
1	To‘xliyev Boqijon	Toshkent Davlat Sharqshunoslik instituti filologiya fanlari doktori professor	
2	Karimov Bahodir	Alisher Navoiy nomidagi Toshkent Davlat O‘zbek tili va adabiyoti universiteti professori	
3	Usmonova Komila	11-sinf adabiyot darsligi muallifi, Nafaqada	
4	Hamraqulova Xurshida	Nizomiy nomidagi TDPU katta o‘qituvchisi f.f. n	
5	Ergasheva Shahnoza	Innovatsion rivojlantirish vazirligi davlat ilmiy texnika dasturlarini rivojlantirish bo‘limi yetakchi mutaxassisi, f.f. n	
6	Musurmonqulova Oysuluv	Respublika Ta’lim markazi metodisti	
7	Toshmirzayeva Sharofat	XTV tasarrufidagi FFIDUM o‘qituvchisi	
8	Xo‘jamberdiyeva Nilufar	Toshkent shahri Shayxontohur tumanidagi 34-maktab o‘qituvchisi	

